

[Statsministeren.]

har trængt sig på og krævet en løsning. Efter befrielsen blev der derfor nedsat en forfatningskommission. Kommissionen har gennemgået den nugældende grundlov paragraf for paragraf og har overvejet problemerne i lyset af erfaringerne i udlandet og herhjemme. Kommissionen har sluttet sit arbejde med det forslag, der nu foreligger. Under folketingets behandling er der sket enkelte ændringer i det oprindelige forslags bestemmelser; jeg skal tillade mig om et øjeblik at komme nærmere ind på de vigtigste af disse ændringer.

Den væsentligste forskel mellem den gældende grundlov og det forslag, der nu er til behandling, er vel nok bestemmelserne, hvorefter den fremtidige rigsdag skal arbejde i en forsamling.

Da grundlovsfædrene i 1848 gik i gang med forarbejderne til den frie forfatning, der er nedfældet i grundloven af 5. juni 1849, havde de for sig en række europæiske forfatninger, som kunne danne udgangspunkt for deres overvejelser. Bortset fra Sverige og Schweiz, der begge har haft en særlig forfatningsmæssig udviklingshistorie, var disse forfatninger alle fra tiden efter den store franske revolution. De byggede mere eller mindre på den engelske uskrevne forfatning, som stod for datiden som ideal for en forfatning. Efter det engelske forbillede byggede forfatningerne på tokammersystemet, og førstekammeret var et „herrehus“ bestående af arvelige eller af medlemmer, som kongen havde udnævnt på livstid.

Alene Belgiens og Norges grundlove dannede undtagelser. I Norge havde man i 1814 dog ikke frigjort sig mere fra tokammertanken, end at det norske storting som bekendt efter valget deler sig i to afdelinger.

Det var derfor naturligt for den grundlovgivende rigsforsamling at beslutte sig for en tokammerordning, og der er i dag kun grund til at mindes grundlovsfædrene for deres indsats, ikke mindst fordi de på denne baggrund skabte den frieste forfatning, verden endnu havde kendt. Vi kan i dag erkende, at det var en ulykke, at vi ikke fik lov til at beholde junigrundlovens demokratiske forfatning.

Jeg skal ikke opholde mig ved forfatningsrevisionen af 1866 og de politiske og folkelige konsekvenser, dette tilbageskridt

fik. Det er historie nu! På den anden side må den gældende grundlov vurderes på baggrund af 1866, og især i reglerne om valg af medlemmer til dette høje ting genkender vi rester af den „reviderede grundlov“s landsting.

Det er fra alle sider erkendt, at tiden er løbet fra den nuværende ordning med valgmandsvalg og tingvalgte medlemmer. Vi kan ikke længere opretholde den urimeligt høje valgretsalder på 35 år. Vi kan ikke fortsat tolerere det system af „handler“, som udfoldes ved landstingsvalgene. Vi kan ikke bevare en indirekte valg måde, der fjerner vælgeren så langt fra sin rigsdagsmand, som man næsten kan forestille sig det. Alle er enige i disse betragtninger. Jeg tror, det gælder uden undtagelse.

Den vigtigste opgave for forfatningskommissionen var derfor at tage den gældende grundlovs bestemmelser om landstinget op til drøftelse og nøje prøvelse, og som jeg allerede har sagt, har forfatningskommissionen nøje gennemgået forfatningssystemerne i en række andre lande. Hvert af disse landes grundlove er omhyggeligt gennemgået. Det drejer sig om stater med tokammersystemer såvel som etkammerordninger. Det er imidlertid ikke lykkedes at finde nogen form for en tokammerforfatning, der kunne indpasses i vore forfatningstraditioner, og som gav de ønskede garantier eller kauteler.

Det vil være bekendt, at forfatningskommissionens overvejelser er endt i forslaget om for fremtiden at lade rigsdagen arbejde i en forsamling.

Som jeg sagde før, har vi fået tanken om at opdele den lovgivende forsamling i to afdelinger fra England. Det vil derfor være nærliggende at kaste blikket på den nugældende ordning i England. Vel finder vi her stadig to kamre — eller huse —, men med den ændring i overhusets magt og indflydelse, der gennemførtes i 1911, må det vist være berettiget at sige, at det er en højst modificeret tokammerordning, de har i folkestyrets fædreland. At overhuset stadig består — omend berøvet de væsentligste af sine tidligere beføjelser —, må vist ses som et udslag af det engelske folks sans for og kærlighed til traditioner.

Ser vi nu på de lande, der står os nærmest — de nordiske —, finder vi foruden i Norge, hvis forfatning nærmest må betegnes som en etkammerforfatning, en lignende ordning